

Հաշվետվություն

ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի գիտական և գիտակազմակերպչական գործունեության 2017թ. հիմնական արդյունքների մասին

1. Կարևորագույն արդյունքները:

Լեռնագոգ 1 նորահայտ հնավայրի պեղումներով և նյութերի ուսումնասիրությամբ բացահայտվել և ուսումնասիրվել է մ.թ.ա. VIII-VII հազ. ժամանակագրվող, վաղ հոլոցենի՝ նոր քարի դարի նախակերամիկական փուլի (PPNB/C) մշակույթը ներկայացնող հնագույն բնակատեղի: Նշված ժամանակահատվածում երկրագործական հասարակությունների ձևավորման միջուկային գոտիներից երկրագործ-անասնապահներին բնորոշ մշակութային իրողությունները /ստացիոնար բնակատեղիներ, կենդանիների և հացազգիների ընտելացում, արհեստների ձևավորում և այլն/ աստիճանաբար տարածվում են ողջ Առաջավոր Ասիայում: Մինչ այս, ժամանակակից Հայաստանի տարածքում վաղ երկրագործական հասարակությունների ի հայտ գալու ժամանակագրական սահմանը ներկայացված էր մ.թ.ա. VI հազ. առաջին կեսին վերաբերվող ստացիոնար բնակատեղիներով և չկային սկզբնաղբյուրներ, որոնք թույլ կտային ուսումնասիրել նախորդող ժամանակահատվածում ընթացած սոցիալ-մշակութային զարգացումները: Հայ-ճապոնական համագործակցության շրջանակներում կատարված պեղումներից ստացված արդյունքներն ու նոր տվյալները կարևոր ներդրում են Առաջավոր Ասիայի առաջին երկրագործական հասարակությունների ձևավորման մեխանիզմների վեր հանման, տարածման արեալին վերաբերվող ուսումնասիրությունների ոլորտում, արձանագրելով «նեոլիթյան հեղափոխության» միջուկային գոտուն բնորոշ պարամետրերով մի նոր կենտրոնի առկայության փաստը Արաքսից հյուսիս ընկած տարածքներում (դեկ.՝ գիտշիս. Ա. Պետրոսյան):

Մմիթսոնյան հաստատության հետ կնքած շրջանակային համաձայնագրով աննախադեպ ծավալների դաշտային ազգագրական հետազոտական աշխատանքներ են կատարվել ՀՀ Տավուշի, Լոռու, Շիրակի և Սյունիքի մարզերում: Կատարված և ընթացող ուսումնասիրություններով փաստագրվում, վերլուծվում և գնահատվում են Հայաստանում մշակութային, գյուղական և էթնիկ տուրիզմի զարգացման հնարավորությունները: Ուսումնասիրությունների արդյունքների հիման վրա մշակվելու են Հայաստանում զբոսաշրջության զարգացման ռազմավարական և ընթացիկ ծրագրեր (դեկ.՝ պ.գ.դ. Հ. Մարության, պ.գ.թ. Գ. Շագոյան, պ.գ.թ. Ա. Թադևոսյան):

2. Բազային ֆինանսավորմամբ ստացված արդյունքները:

«Հայաստանի պատմամշակութային ժառանգության հնագիտական ուսումնասիրություն» ենթաձրագրով ընթացիկ տարում Հայաստանում և Արցախում պեղվել և ուսումնասիրվել է 39 հուշարձան: Նորահայտ տվյալներն ու նյութերը զգալիորեն հարստացրել են տարածաշրջանի հնագույն և հին շրջանների մշակույթի ուսումնասիրության աղբյուրագիտական բազան: Նորահայտ տվյալների հիման վրա մշակվել և շրջանառության մեջ է դրվել Հայաստանի քարի դարի պարբերացման և ժամանակագրման նոր սանդղակը (դեկ. «Բ. Գասպարյան): Աննախադեպ մեծ քանակի ռադիոածխածնային անալիզների ու շերտագրված հուշարձանների տվյալների հի-

ման վրա մշավել և շրջանառության մեջ է դրվել Դադստանից մինչև Միջերկրական ծովի արևելյան ափերը տարածված «կուր-արաքսյան» մշակութային ընդհանրության (վաղ բրոնզի դար՝ մ.թ.ա. IV-հազ. երկրորդ կես-մ.թ.ա. III-հազ. առաջին կես) պարբերացման և ժամանակագրության նոր՝ երկվույլ համակարգ (ղեկ.՝ պ.գ.դ. Ռ. Բադայան): Ուսումնասիրությունների արդյունքներն ու առաջ քաշված տեսակետները քննարկվել են արտերկրում հրավիրված միջազգային գիտաժողովներում (Տորոնտո, Լոս Անջելես), հրատարակվել բարձր վարկանիշ ունեցող ամսագրերում: **«Դիվան հայ վիճագրության»** ենթածրագրով (ղեկ.՝ պ.գ.թ. Գ. Սարգսյան) ավարտվել են «Դիվան հայ վիճագրության»՝ ՀՀ Կոտայքի մարզի պրակի կազմման աշխատանքները: Գրչագրվել, վերծանվել և ծանոթագրվել են Հայոց պատմության ուսումնասիրության համար խիստ կարևոր 1200 վավերագրեր: **«Առօրեականությունն անցյալում և ներկայում. մարդաբանական ուսումնասիրություն»** ենթածրագրով արժեքավոր հետազոտություններ են կատարվել ստալինյան բռնաճնշումների իրական պատկերը վեր հանելու ուղղությամբ: Մասնավորապես ավարտվել են Խորհրդային Հայաստանում ԽՍՀՄ քաղաքական բռնությունների ենթարկված 48.000 անձանց տվյալների շտեմարանի կազմման աշխատանքները, շարունակվել են երրորդ սերնդի միջավայրում հայոց ցեղասպանության հիշողության դրսևորման հետ կապված ուսումնասիրությունները: Հիշողության մարդաբանության այս թեմատիկ շարքից ավարտին է հասցվել և տպագրության է ներկայացվել «Թուրքական հայրենիք, թուրքական ինքնություն և գավառահայերը 20-րդ դարի Թուրքիայում» 500 էջանոց ուսումնասիրությունը (ղեկ.՝ պ.գ.թ. Հ. Խառատյան): **«Սոցիալ-մշակութային գործընթացները Հայաստանում (ավանդույթ և արդիականություն)»** ենթածրագրով (ղեկ.՝ պ.գ.թ. Ս. Հոբոսյան) հաշվետու տարում գիտական հետազոտություններն ընթացել են երկու հիմնական՝ հայ ժողովրդի ավանդական կենցաղի, սովորությունների, հավատալիքների, ժողովրդագրության և արդիական զարգացումների, արտագաղթի և դրանց թողած հետևանքների ազգաբանական վերլուծության ուղղություններով: **«Սոցիալ-մշակութային գործընթացների էթնիկ առանձնահատկությունները ՀՀ քաղաքային և գյուղական բնակչության շրջանում»** ենթածրագրով (ղեկ.՝ պ.գ.դ. Մ. Գալստյան) աշխատանքները հիմնականում տարվել են Հայաստանի ներկայիս սոցիալ մշակութային գործընթացներում տեղի ունեցող փոխակերպումների խորքային վերլուծության և նոր դրսևորվող միտումների բացահայտման ուղղությամբ (ընտանիքի կառուցվածք, ներընտանեական հարաբերություններ, կենցաղ, տոնածիսական համակարգ և այլն): Այս հիմնախնդիրներից յուրաքանչյուրը դիտարկել և քննարկվել է Հայաստանում առկա սոցիալ-տնտեսական և մշակութային փոխկապակցված գործոնների համալիրում: **«Հայ ժողովրդական հեքիաթների ուսումնասիրության տեսական և տեքստաբանական խնդիրները»** ենթածրագրով (ղեկ.՝ պ.գ.դ. Թ. Հայրապետյան) ավարտվել են «Հայ ժողովրդական հեքիաթների» 2016թ. վերջին տպագրված XVIII (Պարսկահայք) հատորի սեղմագրման, հեքիաթախմբերի հիման վրա սխեմաների կազմման ու մոտիվների համադրման աշխատանքները: Ավարտվել են «Հայ ժողովրդական հեքիաթների» XIX (Ռշտունիք) հատորի կազմման, բնագրերի համեմատության և տեքստաբանական ընթացիկ աշխատանքները: Ընթացքի մեջ են առարկայական, անձնանունների, տեղանունների և բարբառային բառերի բացատրական բառարանի կազմման և միջազգային նշացանկի թվահամարների համապատասխանեցման աշխատանքները: Ավարտին է հասցվել և հրատարակվել է **«Հայ բանահյուսական ժառանգության քննական և համեմատական ուսումնասիրություն»**

ենթաձրագրի շրջանակներում կատարվող «Հայ ժողովրդի ծագման խնդիրը» ուսումնասիրությունը (ղեկ.՝ Բ.Գ.Պ. Ա. Պետրոսյան), որտեղ մանրամասն քննվել է առաջին Հայկյանների ավանդությունը, առանձնացվել են նրանում առկա պատմական և առասպելաբանական շերտերը :

Թեմատիկ ֆինանսավորմամբ ստացված արդյունքները:

«Վանի թագավորության դիցարանը» թեմայի (ղեկ.՝ Բ.Գ.Պ. Ա. Պետրոսյան) կատարման ընթացքում ուսումնասիրվել են Վանի թագավորության դիցարանի գերագույն եռյակի աստվածները, նրանց կերպարները, պատկերագրությունը, պաշտամունքի առանձնահատկությունները: Մանրամասն քննվել են այդ աստվածների կապերը տարածաշրջանի հնագույն երկրների համապատասխան աստվածների հետ, ապա և նրանց ժառանգորդությունը հայկական ավանդույթում՝ հայոց նախաքրիստոնեական աստվածների և վիպական բանահյուսության էպիկական հերոսների կերպարներում:

Առանձին ուսումնասիրվել են Ուրարտուի ծայրամասային շրջանների և սահմանակից երկրների որոշ աստվածների կերպարներ և նրանց պաշտամունքը, որով ամբողջանում են երկրի կրոնական պատկերացումների կապերը տարածաշրջանի մյուս հնագույն երկրների հետ: Ուսումնասիրվել են նաև ուրարտական ծիսապաշտամունքային տեքստերը և պաշտամունքային արարողություններին վերաբերող ուրարտական պատկերագրության նմուշները: Առանձին ուսումնասիրվել և մանրամասն դասակարգվել են Վանի թագավորության պաշտամունքային կառույցները:

«Միլոզե կիլիկյան հայկական դրամների (մաս V). Միլոզե բյուզանդական դրամների (մաս V). ՀՊԹ» թեմայով (ղեկ.՝ պ.գ.թ. Ռ. Վարդանյան) ավարտվել են Հայաստանի պատմության թանգարանի կիլիկյան հայկական դրամների հավաքածուն ներկայացնող կատալոգային շարքի V հատորի կազմման աշխատանքները, որտեղ ընդգրկված են վերջին հինգ թագավորների՝ Լևոն IV-ի (1320-1341 թթ.), Կիի (1342-1344 թթ.), Կոստանդին III-ի (1345-1363 թթ.), Կոստանդին IV-ի (1365-1373 թթ.) և Լևոն V-ի (1374-1375 թթ.) դրամները, (ընդամենը 707 նմուշ): Ներկայումս ընդունված դասակարգմամբ Լևոն Բոնակալին վերագրված արծաթե դրամները, պարզվել է, որ թողարկել է Լևոն IV-ը, իսկ արծաթապղնձե թագվորինները՝ Լևոն V-ը: Ճշգրտումներ են կատարվել նաև Լևոն IV-ին վերագրվող պղնձե թողարկումներում: Հիմնավորվել է, որ Լևոն V-ին ներկայումս վերագրվող փոքր արծաթապղնձե դրամները և փող կոչված պղնձե դրամները ոճով, պատրաստվածքով և չափազիտական տվյալներով հարիր չեն տվյալ ժամանակին. դրանց տեղը պետք է փնտրել XIII դ. դրամների շարքում: Դրամական խմբերի վերագրումներում կատարված փոփոխությունները հիմնավորող բացատրությունները տրվել են համապատասխան բաժինների նախաբաններում:

ՀՀ Կենտրոնական Բանկում NITON XL2 տեսակի ռենտգենֆլուորիսցենտային անալիզատորով մետաղագրական փորձաքննության են ենթարկվել 1320-1375 թթ. հատված 65 արծաթե և արծաթապղնձե դրամներ, որոնց տվյալները հաստատում են դասակարգման մեջ կատարված փոփոխությունները: Հրատարակության է պատրաստվել նաև «Միլոզե բյուզանդական դրամների (մաս V)» կատալոգը, որտեղ ընդգրկված են 1589 դրամներ՝ համապատասխան բացատրագրերով և լուսանկարներով :

«Արդի հայ ընտանիքը փոխակերպվող հասարակությունում» թեմայով ուսումնասիրվել են ավանդական և արդի հայ ընտանիքի կառուցվածքում, ներընտանեկան հարաբերություններում, կանանց և տղամարդկանց կարգավիճակներում և դերերում, ընտանիքի և ամուսնության մասին պատկերացումներում, սերունդների միջև արժեքային համակարգում տեղի ունեցած փոփոխությունները և առկա հիմնախնդիրները: Վերլուծվել է աշխատանքային միգրացիայի ազդեցությունն ընտանիքի զարգացման կենսափուլերի և մոդելի փոխակերպումների հարցում: Համեմատվել են հայաստանյան և այլեթնիկ միջավայրից Հայաստան տեղափոխված սիրիահայ ընտանիքների էթնոմշակութային առանձնահատկությունները: Ձեռքբերված հետազոտական արդյունքների և վերլուծական նյութերի հիման վրա թեմայի մասնակիցները հրատարակել են «Արդի հայ ընտանիքը փոխակերպվող հասարակությունում» գիրքը (ղեկ. պ.գ.դ. Մ. Գալստյան):

3. Կիրառական աշխատանքների արդյունքները:

Կազմվել և կայքում տեղադրվել է 1949թ. հունիսի 14-ին Հայաստանից աքսորի ենթարկված անձանց տվյալների շտեմարանը (<http://www.armeniatotalitaris.ru/>): Հրատարակության է պատրաստվել Խորհրդային Հայաստանում ԽՍՀՄ քաղաքական բռնությունների շրջանի բռնադատվածների մասին տեղեկատու «Գիրք հիշողության» երկու հատորները՝ շուրջ 23.000 անձի մասին տեղեկություններով (ղեկ.՝ պ.գ.թ. Հ. Խառատյան):

ԱՄՆ-ի դեսպանատան տրամադրած դրամաշնորհի միջոցներով ավարտին է հասվել Արենի 1 քարայրի, որպես զբոսաշրջության օբյեկտի թանգարանացման առաջին փուլի՝ ցանկապատման, լուսավորության կազմակերպման, անցուղիների և օժանդակ շինության կառուցման, տեղեկատվական վահանակների պատրաստման և տեղադրման աշխատանքները (ղեկ.՝ Բ. Գասպարյան):

Վերլուծական և դաշտային հետազոտական աշխատանքներ են տարվել Վաշինգտոնում անցկացվող «Ժողովրդական կյանք 2018» (FolkLife Festival 2018, Washington D.C.) ամենամյա փառատոնին Հայաստանյան մասնակցության ծրագրի մշակման ուղղությամբ (ղեկ.՝ ՀՀ ԳԱԱ թղթ. անդամ Լ. Աբրահամյան, պ.գ.թ. Ս. Մկրտչյան, գիտաշխ. Ռ. Ծատուրյան):

Պատրաստվել է միգրացիայի մասին 20 մասից բաղկացած դասախոսությունների շարք, որոնք նկարահանվել և հեռարձակվում են boon.am գիտակրթական կայքում: Դասախոսությունները նվիրված են միգրացիայի տեսություններին, միգրացիայի քաղաքականության արդի հիմնահարվերին և մարտահրավերներին Հայաստանում և աշխարհում (ղեկ.՝ պ.գ.թ. Ա. Պողոսյան):

Ինստիտուտում լրամշակված «Քոչարի, ավանդական խմբապար» («Kochari, traditional group dance») հայտն ընդգրկել է ՅՈՒՆԵՍԿՈ-ի մարդկության ոչ նյութական մշակութային ժառանգության ներկայացուցչական ցանկում (ղեկ. գիտաշխ. Ռ. Ծատուրյան):

Թվայնացվել են ինստիտուտի կողմից հրատարակված բոլոր մատենաշարերը 1974-2010թթ. զեկուցումների թեզիսները՝ ընդհանուր առմամբ 23 492 էջ:

Վերականգնվել և թանգարանացման համար նախապատրաստվել են 900 անուն պատմա-մշակութային մեծ արժեք ունեցող գտածոներ՝ բրոնզից, երկաթից, ապակուց, ոսկրից, քարից պատրաստված իրեր և առարկաններ:

4. Հրատարակված աշխատությունների ցանկ

Մենագրություններ, ժողովածուներ, գրքեր

1. Աղանյան Գ.Թ., «Գիտական աշխատություններ» ժողովածուի XI-XX հատորների (2008-2017թթ.) մատենագրություն, Գյումրի, ՇՀՀԿ, 2017, 80 էջ:
2. Գալստյան Մ.Վ., Օհանջանյան Ռ.Ս., Զաքարյան Թ.Զ., Հակոբյան Գ.Լ., Արդի հայ ընտանիքը փոխակերպվող հասարակությունում Ե., «Գիտություն» հրատ., 2017, 328 էջ:
3. Գրիգորյան Հ. Գ., Զանգվածները և զանգվածային բռնությունները. Օսմանյան կայսրության մուսուլման բնակչության մասնակցությունը Հայոց ցեղասպանությանը, Ե., «Գիտություն» հրատ., 2017, 244 էջ:
4. Դիվան հայ վիմագրության , X, ՀՀ Շիրակի մարզ, (կազմ.՝ Ս. Բարխուդարյան), Ե., «Գիտություն» հրատ., 2017, 211 էջ:
5. Թոքմաջյան Հ.Հ. Անապատի տխուր մեղեդին. Պետուին հայերը Նուրհան Պալեանի լուսանկարներում, ՀԲԸՄ Հայաստան հիմնադրամ, Հալեպ, ՀԲԸՄ, 2017, 134 էջ:
6. Խաչատրյան Ժ.Կ., Հայ ժողովրդական տարեկան տոները և դրանց հետ կապված ծիսական տիկին-տիկնիկները ու պարերը, Ե., «Ասողիկ» հրատ., 2017, 185 էջ:
7. Հարությունյան Ա. Է., Խոր Վիրապ. պատմությունը, ձեռագրական և վիմագրական ժառանգությունը (խմբ. Գ. Տեր-Վարդանյան, Գ. Սարգսյան), Ե., «Տիգրան Մեծ», հրատ., 2017, 192+72 էջ ներդիր:
8. Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի աշխատություններ, 2, Habitus. Մարդաբանական և հնագիտական հետազոտություններ, 2, Ե., «Գիտություն» հրատ., 2017, 264 էջ:
9. Չոլաքյան Հ.Ս., Արևմտահայերենի քերականություն, կանոնակարգ և խնդիրներ, հ. Ա, ՀՀ սփյուռքի նախարարության և Լեզվի ինստ. հրատ., Ե., 2017, 220 էջ:
10. Պետրոսյան Ա.Ե., Հայ ժողովրդի ծագման խնդիրը, «Անտարես» հրատ., Ե., 2017, 248 էջ:
11. Սարգսյան Ա. Շ., Զավեշտի դրսևորման միջոցները հայ ժողովրդական երգիծական մանրապատումներում և զվարճախոսություններում, Ե., «Գիտություն» հրատ., 2017, 300 էջ:
12. Միմոնյան Լ. Դ., Ծառ-ծաղկաբաղիկ, Ե., ՎՄՎ Պրինտ, 2017, 387 էջ:
13. Bazeyan K., Aghanyan G., Muradyan T., Russo-Ottoman War of 1877-1878 an Armenia by Armeninan press, LAP LAMBERT Academic Publishing, 2017, 42 p.
14. Jrbashyan R. T., Khomizuri G. P., Harutyunyan A. E., The Origin and Development of the Geological Thought in Armenia (5th c. BC-17th c. AD), Yerevan, 2017, 87 p.
15. Tsaturyan R.A, How to have a son? Cultural practices of son preference in Armenia, Yerevan, Asoghik publishing house, 2017, 40 p.

Հոդվածներ, զեկուցումներ

1. Աբրահամյան Լ.Հ., Սրբազան աշխարհը աշխարհիկ ցուցադրությունում. Օվկիանոսքի ազգագրության և արվեստի ցուցահանդեսի օրինակով, (գիտ.՝ նվ. Հայաստանի ազգային պատկերասրահի հիմնադիր տնօրեն Ռ. Դրամբյանի ծննդ. 125-ամյակին), զեկուցում. ժող., Ե., «Գիտություն» հրատ., 2017, էջ 125-134:

2. Աբրահամյան Լ.Հ., Ռուդոլֆ Խաչատրյանի երեք պատկերագրական սկզբունքները, Բազմաչափ Ռուդոլֆ Խաչատրյանը, երկլեզու կատալոգ, Ե., Գաֆէսճեան թանգարան հիմնադրամ, 2017, էջ 8-17:
3. Աբրահամյան Հ.Ա., Գյումրիում «Յոթ վերք» սրբապատկերի պատմությունը, Էջմիածին, «Էջմիածին» ամսագիր, հ. Բ, 2017, էջ 90-115:
4. Աբրահամյան Հ. Ա., Վարդավառի Քառասնորդաց (Հիսնակաց) պահքը, Ե., ԼՀԳ, N2, էջ 345-354:
5. Ադամյան Ս.Խ., Վիմագրական ուսումնասիրություններ Սևանա լճի արևելյան ափին, «Մերձավոր Արևելք (XI-XII): Պատմություն, քաղաքականություն, մշակույթ», հոդված. ժող., Ե., «Գիտություն» հրատ., 2017, էջ 190-196:
6. Ադամյան Ս.Խ., Անտիպ վիմագրեր Վայոց ձորից, «Պատմություն և հասարակագիտություն» Տարեգիրք, N3, ԵՊՄՀ, 2017, էջ 75-82:
7. Ադամյան Ս.Խ., Մեսրոպ արք. Սմբատյանցի անտիպ ուսումնասիրության մասին, ՇՀՀԿ, Գիտական աշխատություններ ժողովածու, հ. 20, 2017, Գյումրի, էջ 270-277:
8. Ալեքսանյան Տ.Ա., Հայագետ Անատոլի Յակոբսոնի գործունեությունն ընդդեմ ադրբեջանական կեղծարարության, «Օտարագրի հայագետների ավանդը Հայաստանի հին և միջնադարյան պատմության ուսումնասիրության բնագավառում» միջազ. գիտ. նյութ., Ե., 2017, էջ 42-50:
9. Ալեքսանյան Տ.Ա., Միջնադարյան հուշարձանների ուսումնասիրությունը Խաչենի իշխանության տարածքում (նախախորհրդային շրջան), Էջմիածին, «Էջմիածին» ամսագիր, հ. Թ., 2017, էջ 32-46:
10. Այվազյան Ք.Ս., Մկրտության ծեսը ԺԹ. դարավերջի և Ի. դարասկզբի բանահյուսական և ազգագրական նյութերում Էջմիածնի «Էջմիածին» ամսագիր, հ. Ջ, 2017, էջ 58-79:
11. Առաքելյան Ս.Շ., «Մոքոս» հայ եկեղեցական վեպը, Էջմիածին «Էջմիածին» ամսագիր, հ.Թ, 2017, էջ 70-85:
12. Ասատրյան Կ.Տ., Հակոբյան Հ.Ե., Ադրբեջանի հակահայ քաղաքականության վկայությունը Խորհրդային տարիներին, Ե., ՊԲՀ, N 2, 2017, էջ 206-210:
13. Ավետիսյան Լ.Գ., Հովհաննիսյան Կ.Հ., Նոր Ջուղայում գրված նորահայտ ավետարանը, Էջմիածին, «Էջմիածին» ամսագիր, հ. Թ, 2017, էջ 47-58:
14. Ավետիսյան Հ.Գ., Գնունի Ա.Վ., Բոբոխյան Ա.Ա., Մկրտչյան Լ.Ա., Սարգսյան Գ.Ս., Բրոնզ-երկաթեդարյան Հայաստանի դամբարանադաշտերի տարածական և կառուցվածքային առանձնահատկությունները. նախնական դիտարկումներ, Ե. «Հայագիտության հարցեր», N 2, 2017, էջ 160-176:
15. Բաբայան Ֆ.Ս., Ղրիմի Ս. Խաչ վանքի պեղումների մասին, Էջմիածին, «Էջմիածին» ամսագիր, հ. Ը, 2017, էջ 61-81:
16. Բարսեղյան Ս.Ս., Հայրենիքը սփյուռքի պարբերականներում, Ե., ԼՀԳ, N1(649), 2017, էջ 283-287:
17. Բարսեղյան Ս.Ս., Հայկական մամուլի դերը Սփյուռքում. Լոս Անջելեսի «Ասպարեզ», Թեհրանի «Ալիք», Մոսկվայի «Ноев Ковчег» թերթերի 2005-2010թթ. հրապարակումների համեմատական քննություն, Ե., «ՎԷՄ» համահայկական հանդես, N 3, 2017, էջ 190-200:
18. Բոբոխյան Ա.Ա., Նիկողայոս Մառի արխիվը Սանկտ-Պետերբուրգում, Էջմիածին, «Էջմիածին» ամսագիր, հ. Ա, 2017, էջ 152-167:

19. Բորոխյան Ա.Ա., Խորենացու վկայությունը Պաղատի սրբազան տարածքի մասին և վիշապաքարերի խնդիրը, «Արևելագիտությունը Հայաստանում», N 3, Ե., 2017, էջ 32-51:
20. Բորոխյան Ա.Ա., Լեզվամշակութային համադրությունների սահմանները, Էջմիածին, «Էջմիածին» ամսագիր, հ. Ը, 2017, էջ 118-128:
21. Գաբրիելյան Ա.Ա., Արցախի Տիգրանակերտի անտիկ խեցեղենի հարդարանքի դասակարգման փորձ, «Պատմություն և մշակույթ հայագիտական հանդես» (գիտ. հոդված. ժող.), Ե., 2017, էջ 372-383:
22. Գալստյան Հ.Հ., Այլը հայ ժողովրդական սնահավատական գրույցներում, Ե., «Բանբեր Երևանի համալսարանի», N 1, 2017, էջ 42-53:
23. Գալստյան Մ. Վ. Հայաստանի աշխատանքային միգրանտների միջէթնիկ ամուսնությունների վրա ազդող գործոնները, Ե., ԼՀԳ, N 2, 2017, էջ 355-365:
24. Գրեկյան Ե.Հ., «Գինի» բառն ուրարտերենում, Էջմիածին, «Էջմիածին» ամսագիր, հ.Ա, 2017, էջ 41-50:
25. Գրեկյան Ե.Հ., Կառլ Ֆրիդրիխ Լեման-Հաուպտը և ուրարտական արքայացանկը. «Երեք Ռուսներ»-ի խնդրի շուրջ, Ե., «ՎԷՄ» Համահայկական հանդես, N 2(58), 2017, էջ 23-37:
26. Գրեկյան Ե.Հ., Հայկական լեռնաշխարհի բնակչության կրած մարդկային կորուստները ուրարտական արշավանքների շրջանում, «Հին և միջնադարյան Հայաստանը և իր հարևանները», հոդված. ժող. «Արևելագիտությունը Հայաստանում», հ. 3, Ե., 2017, էջ 52-68:
27. Գրեկյան Ե.Հ., Արամ Քոսյան, Մ.թ.ա. XIV դարի խեթա-հայասական միջպետական պայմանագրերը, Ե., ԼՀԳ, N1, 2017, էջ 309-311, (գրախոսություն):
28. Գրիգորյան Ա.Լ., Նորահայտ տապանաքարեր Սոթքից, Էջմիածին, «Էջմիածին» հ. Է, 2017, էջ 121-134:
29. Գրիգորյան Ա.Լ., Սոթքի տարածաշրջանի անտիկ և միջնադարյան հուշարձանները, Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի աշխատություններ, 2, Հաբիտուս, Մարդաբանական և հնագիտական ուսումնասիրություններ N2, Ե., «Գիտություն» հրատ., 2017, էջ 249-263:
30. Գրիգորյան Հ. Գ., Հայոց ցեղասպանությունից մինչև «քառօրյա պատերազմ». բռնության օրինականացման մշակութային գործոնները, Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի աշխատություններ, 2, Հաբիտուս, Մարդաբանական և հնագիտական ուսումնասիրություններ N2, Ե., «Գիտություն» հրատ., 2017, էջ 163-183:
31. Դալայան Տ.Ս., Հայկական և ալանական վաղմիջնադարյան էպոսների երկու աղբյուրների շուրջ. Լեզվա-մշակութաբանական ակնարկ, Հայկական էպոսը և համաշխարհային էպիկական ժառանգությունը-5, Ե., 2017, էջ 35-47:
32. Երանյան Ն.Ա., Արցախը և Ուտիքը մ.թ.ա. 1-ին հազարամյակում Իրանի և Կովկասի միջև, «Կովկասը` մեր ընդհանուր տուն» (միջազգ. գիտ. նյութ.), Ստեփանակերտ, 2017, էջ 56-62:
33. Թադևոսյան Ա.Զ., Սովետական սոցիալիզմը և հայրենադարձների ինտեգրվելու դժվարությունները, «Տարանցիկ հայրենիք. Վերջին հանգրվանի որոնում», հոդված. ժող., Ե., «Անտարես» հրատ., էջ 23-28:
34. Թադևոսյան Ա.Զ., Տեղացիներ և ախպարներ. Առօրյա կոնֆլիկտ, թե՞ մշակութային բախում, «Տարանցիկ հայրենիք. Վերջին հանգրվանի որոնում», հոդված. ժող., Ե., «Անտարես» հրատ., էջ 29- 36:

35. Թաղևոսյան Ա.Ջ., Սառը պատերազմ. Հայրենադարձները և կյանքի ապաստվետակա-նացումը, «Տարանցիկ հայրենիք. Վերջին հանգրվանի որոնում», հոդված. ժող., Ե., «Անտարես» հրատ., էջ 51-55:
36. Թաղևոսյան Ա.Ջ., Խորհրդային Հայաստանը լքելու պատճառները կամ անհաջող փորձառություն, «Տարանցիկ հայրենիք. Վերջին հանգրվանի որոնում», հոդված. ժող., Ե., «Անտարես» հրատ., էջ 75-81:
37. Թաղևոսյան Ա.Ջ., Պոպուլիզմը որպես աղքատության հաղթահարման քաղաքականության հիմք և քաղաքականության ձախողման պատճառ, <http://boon.am/wp-content/uploads/2017/11/Aghasi-Tadevosyans-report-on-Poverty.output-1.pdf>
38. Խեմչյան Է.Հ., Առած-ասացվածքները, երդումները և դարձվածները որպես կայուն բանաձևերի ատաղձ Կարսի հեքիաթներում, ՇՀՀԿ «Գիտական աշխատություններ» պարբերական, հ. 20, Ե., 2017, էջ 6-15:
39. Խեմչյան Է.Հ., Թագավորի աշխարհատեսության մոտիվը հայ բանահյուսության շահաբաայան սյուժեներում, Ե., «Բանբեր հայագիտության» հանդես, N 2(14), 2017, էջ 151-168:
40. Խեմչյան Մ.Հ., Խորհրդատվությունը և նվիրատվությունը երագներում (ըստ հայ ժողովրդական հեքիաթների), Ե., ՊԲՀ, N2, 2017, էջ 162-172:
41. Ծատուրյան Ռ.Ա., Հիշելով համերը. Ներիքն Բազմաբերդի սասունցիական խոհանոցը, Քիչ է՞նք միասին աղ ու հաց կերել հողվածների ժողովածու, Կարսի քաղաքային և մշակութային ուսումնասիրությունների կենտրոն, Կարս, 2017, էջ 30-40:
42. Ծատուրյան Ռ.Ա., Աղջիկները՝ հոգատար, տղաները՝ չարաճճի ու համարձակ. գենդերային դերերը դասագրքերում, Ստեփանակերտ, «Անալիտիկոն», N2(98), 2017, էջ 44-48:
43. Կարապետյան Ի.Ա., Գաբրիելյան Ա.Ա., Արցախի Տիգրանակերտի ներմուծված խեցեղենը, Լեռնային Ղարաբաղի անկախության 25-ամյակին նվ. գիտաժող. հոդված. ժող., Ստեփանակերտ, 2017, էջ 46-51:
44. Հակոբյան Գ. Լ., Սիրիահայերի հաղորդակցության առանձնահատկությունները ՀՀ-ում, Ե., ԼՀԳ, N2(650), 2017, էջ 366-374:
45. Հակոբյան Գ. Լ., Սիրիահայերի ժամանցի կազմակերպման առանձնահատկությունները ՀՀ-ում, ԵՊՀ Աստվածաբանության ֆակուլտետ, Տարեգիրք, (գիտ. հոդված. ժող.) ԺԲ (12), Ե., 2017, 13 էջ:
46. Հայրապետյան Թ.Լ., Սողոմոն Իմաստունը հայ բանահյուսական ավանդության մեջ, Էջմիածին, «Էջմիածին» ամսագիր, հ.Ա, 2017, էջ 68-85:
47. Հայրապետյան Թ.Լ., Ամանոր և Վանատուր. «Ամենաբեր նորոց պտղոց տօնը», Ե., ՊԲՀ, N 2, 2017, էջ 89-99:
48. Հարությունյան Ա. Է., Նորագավիթ բնակավայրը և Ս. Գևորգ եկեղեցու վիմագրերը, ՊԲՀ, 2017, N 2 (205), էջ 143-161:
49. Հարությունյան Ա. Է., XVIII դարի երկու նորահայտ ձեռագիր և մի ձեռագ խաչ, Ե., «Բանբեր Մատենադարանի», հ.24, «Նաիրի» հրատ., 2017, էջ 209-221+2 ներդիր էջ:
50. Հարությունյան Ա. Է., 17-18-րդ դարերի եկեղեցիների որմերին ագուցված խաչքարերը. հորինվածքը, գործառույթը, հիշատակագրությունը, «ՎԷՄ» համահայկական հանդես, 2017, N 3 (59), էջ 118-132:
51. Հարությունյան Հ.Թ., Կովկասի բնակչության էթնոլեզվադավանական բնութագրերը (համառոտ ակնարկ), Պատմություն և մշակույթ, Հայագիտական հանդես (գիտ. հոդված. ժող.), Ե., 2017, էջ 388-400:

52. Հարությունյան Հ.Թ., Կաթը և կաթնամթերքը հայ ժողովրդական բժշկության մեջ, Ե., ԵՊՀ Աստվածաբանության ֆակուլտետ, «Տարեգիրք» (հոդված. ժող.), ԺԲ, 2017, էջ 338-347:
53. Հովհաննիսյան Կ.Հ., Տրիքստերի արխետիպի հայկական դրսևորումները, Էջմիածին, «Էջմիածին» ամսագիր, հ.Ա, 2017, էջ 104-113:
54. Հովսեփյան Ռ.Ա., Դիտողություններ Արցախի Տիգրանակերտի երկրագործական տնտեսության վերաբերյալ միջին դարերում, Էջմիածին, «Էջմիածին» ամսագիր, 2017, հ.Բ, էջ 135-148:
55. Հովսեփյան Ռ.Ա., Դիտարկումներ Արցախի Տիգրանակերտի այգեգործական մշակույթի մասին (X-XIII դդ.), Ե., ՊԲՀ, 2017, N 1 (204), էջ 103-115:
56. Հովսեփյան Ռ.Ա., Հացագգիների մշակումը միջնադարյան Տիգրանակերտում, Ե., ԼՀԳ, 2017, N 1 (649), էջ 261-268:
57. Հովսեփյան Ռ.Ա., Հայաստանի եզդիների «բուկա բարանե» («անձրևի հարս») և մյուս անձրևաբեր ծեսերը, Էջմիածին, «Էջմիածին» ամսագիր, հ.Ա, , 2017, էջ 114-146:
58. Յարութիւնեան Ա. Է., Ալեքսանեան Տ. Ա., Վաղուհասի Ս. Տիրամայր վանքի վիմագրերը, Վիեննա-Երեւան, «Հանդէս ամսօրեայ», ՃԼԱ. տարի, N 1-12, 2017, էջ 399-426:
59. Յարութիւնեան Ա. Է., Ս. Պանդալեոնի (Պանտաղիոն) անուան յիշատակմամբ նորայայտ վիմագիր Տաթևի վանքից, Բէյրութ, «Հայկազեան հայագիտական հանդէս», հ. ԼԷ., 2017, էջ 555-571:
60. Ղռեջյան Լ.Խ, Հայկական ժողովրդական երդումները և դրանց կիրառությունը բանավոր ու գրավոր ավանդության մեջ, Ե., «Կանթեղ», N4, 2017, էջ 27-38:
61. Ղռեջյան Լ.Խ, Պատժի տեսակները հայկական ժողովրդական անեծքներում և երդումներում, Ե., «Էջմիածին» ամսագիր, հ. Ժ, 2017, էջ 100-107:
62. Ղռեջյան Լ.Խ, Նոր Բայազետի բանահյուսական և ազգագրական մշակույթը բանագետ – բանահավաքների գրառումներում, Ե., Գավառի պետական համալսարանի գիտ. հոդված. ժող., N4, 2017, էջ 345-356:
63. Մանուկյան Լ. Հ., Կյանքը դեֆիցիտի պայմաններում. կանացի հագուստի պրակտիկաները Երևանում 1970-80-ականներին, ՀԱԲԻՏՈՒՍ հնագիտական և մարդաբանական ուսումնասիրություններ, N2, Ե. , «Գիտություն» հրատ., 2017, էջ 93-116:
64. Մանուչարյան Ա.Գ., Հայոց դարձի՝ 301 թվականը հաստատող մատենագրական ու վիմագրական վկայություններ, Էջմիածին, «Էջմիածին» ամսագիր, հ.Ը, 2017, էջ 28-45:
65. Մանուչարեան Ա.Գ., Աստուածամարտական երեւոյթ հայոց մէջ ԺԳ. դարում, Պէյրութ, «Հայկազեան հայագիտական հանդէս», ԼԷ, 2017, 15 էջ:
66. Մարության Հ.Տ., Փոխհատուցման ստացման հրեական փորձից. «Պահանջների կոնֆերանս» կազմակերպության ձևավորումը և գործունեությունը, Հայոց ցեղասպանությունը և հատուցման հիմնախնդիրը: միջազգ. գիտաժող. զեկուցում. ժող., Ե., Պատմ. ինստ., 2017, էջ 156-173:
67. Մելքոյման Հ.Լ., Հիշողությունից ազգայնականություն^օ. խորհրդային և հետխորհրդային հուշարձանները, Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի աշխատություններ., 2, Հաբիտուս, Մարդաբանական և հնագիտական ուսումնասիրություններ N2., Ե., «Գիտություն», հրատ., 2017, էջ 42-64:
68. Միրիջանյան Դ.Հ., Արագածոտն գավառի միջնադարյան հնձանները, Էջմիածին, «Էջմիածին» ամսագիր, հ. Թ, 2017, էջ 86-93:

69. Մկրտչյան Ս.Ս., Տեառնընդառաջ-Տրընդեզ տոնի դրսևորումները խորհրդային շրջանում (1920-1940-ական թթ.), Տարեգիրք. (գիտ. հոդված. ժող.), N ԺԲ (12), ԵՊՀ Աստվածաբանության ֆակուլտետ, Ե., ԵՊՀ հրատ., 2017, 6 էջ:
70. Մկրտչյան Ս.Ս., Սուրբ Սարգիս տոնի դրսևորումները խորհրդային շրջանում (1920-1940-ական թթ.), Տարեգիրք. (գիտ. հոդված. ժող.), N ԺԲ (12), ԵՊՀ Աստվածաբանության ֆակուլտետ, Ե., ԵՊՀ հրատ., 2017, 6 էջ:
71. Մկրտչյան Ս.Ս., Մելքոնյան Ս.Ռ., Ալեքսանդրիայի 633 թ. ժողովն Արևելահռոմեական կայսրության միարարական նոր քաղաքականության համատեքստում, «ՎԷՄ» համահայկական հանդես, Թ (ԺԵ) տարի, Ե., 2017, N 3 (59), էջ 156-173:
72. Մկրտումյան Լ.Է., Կենդանակերպ տրիքստերի շուրջ միավորված հայկական հեքիաթների բովանդակային-կառուցվածքային առանձնահատկությունները, Ե., «Բանբեր Երևանի համալսարանի», N 1, 2017, էջ 29-41:
73. Ներսիսյան Ս.Ա., 2017, Ցանցային հարաբերությունների առանձնահատկությունները Բեյրութի հայերի շրջանում, Ե., «Կանթեղ» Գիտ. հոդված. ժող., N3, էջ 167-173:
74. Ներսիսյան Ս.Ա., 2017, Ցանցային հարաբերությունները Հայաստան ներգաղթած սիրիահայերի շրջանում, Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի աշխատություններ 2, Հաբիտուս, Մարդաբանական և հնագիտական ուսումնասիրություններ N2, Ե., «Գիտություն» հրատ., էջ 195-209:
75. Չոլաքյան Հ.Մ, Սիրիայի քրիստոնյա այլադավան հայերը և նրանց ազգային ինքնության խնդիրը, Էջմիածին, «Էջմիածին» ամսագիր, 2017, հ.Բ, էջ 116-134:
76. Պետրոսյան Ա.Ե., Կինը և տղամարդը հայկական առասպելներում, Ե., ԼՀԳ, N 1, 2017, 252-260:
77. Պետրոսյան Ա.Ե., Հայ ժողովրդական հերոսական էպոսը, Ե., «Հանդես ամսօրեայ», 1-12, 2017, 427-442:
78. Պետրոսյան Հ.Լ., Թանգարանը կոնֆլիկտի գոտում. Արցախի Տիգրանակերտի հնագիտական թանգարանը, Ռուբեն Դրամբյան. (գիտ. նվ. Հայաստանի ազգային պատկերասրահի հիմնադիր տնօրեն Ռ. Դրամբյանի ծննդ. 125-ամյակին), զեկուցում. ժող., Ե., ՀՀ ԳԱ հրատ., 2017, էջ 114-124:
79. Մարգսյան Ա.Շ., Հայկական անեկդոտների ժողովրդական և գիտական եզրույթները, Ե., ՊԲՀ, 2017, N 1, էջ 79-92:
80. Մարգսյան Ա.Շ., Հրաչյա Աճառյանը և ժողովրդական երգիծապատում-զվարճախոսությունները (Հր. Աճառյանի ծննդյան 140-ամյակի առթիվ), Էջմիածին «Էջմիածին» ամսագիր, հ.Է, 2017, էջ 96-110:
81. Մարգսյան Ա.Շ., Չավեշտը հայոց հարսանեկան ծիսակարգին առնչվող անեկդոտներում, Ե., ԼՀԳ, 2017, N2, էջ 299-303:
82. Մարգսյան Հ.Գ. Բաքվի նահանգի էթնոժողովրդագրական գործընթացները 1859-1916 թթ., Ե., «Հայագիտության հարցեր», N 3, 2017, էջ 3-30:
83. Մարգսյան Տ.Մ., Ամուսնական հարաբերությունները կարգավորող «մահրիեն» Իրանի Իսլամական Հանրապետությունում, «Մերձավոր Արևելք. Պատմություն, քաղաքականություն, մշակույթ, 11-12-րդ» հոդված. ժող., Ե., «Գիտություն» հրատ., 2017, էջ 137-149:
84. Միմոնյան Լ.Դ., Փութկու Ս. Գևորգ վանքը, Էջմիածին, «Էջմիածին» ամսագիր, հ.Զ, 2017, էջ 70-95:
85. Տանաջյան Լ. Ա., Սոցիալ-մասնագիտական ինտեգրման առանձնահատկությունները Հայաստան ներգաղթած սիրիահայերի շրջանում: Հնագիտության և ազգագրության

- ինստիտուտի աշխատություններ, N2. Հաբիտուս, Մարդաբանական և հնագիտական ուսումնասիրություններ N2, Ե., 2017, «Գիտություն», հրատ., էջ 184-194:
86. Տանաջյան Լ.Ա., Սոցիալական փոփոխությունները Լոս Անջելեսի հայերի շրջանում (ըստ հետազոտության տվյալների), «Կանթեդ» գիտական հոդվածների ժողովածու, N 3., Ե., 2017, էջ 174-180:
 87. Քոչարյան Գ.Գր., Դվին բազմաշերտ հուշարձանի ձևավորման ընթացքը, Ե., «Հանդես ամսօրեայ», N 1-12, 2017, էջ 1-21:
 88. Аблажей Н.Н., Красильников С.А., Харатян Г.С., Опыт создания Книг памяти депортированных: проблемы и решения, Томск, “Вестник Томского государственного университета”, 2017, № 422, с. 61–67.
 89. Аганян Т.Г., Попытка исследования социально-культурной адаптации детей зоны бедствия (на примере г. Гюмри 1989-2015гг.), Destroyed World...New Worlds, "Balkanistic Forum", N1, Blagoevgrad, 2017, p. 222-228.
 90. Аветисян Л.Г., Святилище Св. Степанос Нахавка (Нахавик) в с. Мастара, М., «Живая старина» N3, 2017, с. 27-29.
 91. Барсегян С.С., Взаимоотношения родина-диаспора в прессе армянской диаспоры, Ер., “Вестник арменоведения”, N1 (13), 2017, с. 185-194.
 92. Варданесова Т.В., О некоторых группах неполивной (простой) средневековой керамики периода развитого средневековья по материалам раскопок Тигранакерта в Арцахе, Ер., “Вопросы Арменологии”, № 2, 2017, с. 177-192.
 93. Карапетян Р.С., Миграция и новая армянская диаспора (по мат. этносоциологического обследования), Мат. межд. конф. «Диаспоры в современном мире: региональный контекст и потенциал для устойчивого развития страны происхождения», Кишинев, 2017, с.126-138.
 94. Карапетян Р.С., Еганян Р.С., Этносоциальный контекст взаимосвязей диаспора-родина, Мат. межд. конф. «Диаспоры в современном мире: региональный контекст и потенциал для устойчивого развития страны происхождения», Кишинев, 2017, с.113-126.
 95. Карапетян Р.С., Предприниматели из диаспоры в Армении: опыт и перспективы этносоциологического исследования, Сб. научн. труд. ЦЕМИ РАН «Теория и практика институциональных преобразований в России», М., N 40, 2017, с. 37-55.
 96. Манасерян Н.У., Енгибарян Н.Г., Дикие и домашние животные из раскопок памятников Урарту (Армения), Мат. XIX Между. научн. конф. «Биологическое разнообразие Кавказа и Юга России», том 2, Махачкала, типография УПД РД, 2017, с. 462-464.
 97. Марутян А.Т., От национального - к общечеловеческому: Катастрофа европейского еврейства и геноцид армянского народа в коллективной памяти. – В кн.: Яир Аурон, Государство Израиль и память о геноциде армян: от равнодушного отрицания – к запоздалому признанию, М.-Иерусалим-Ер., Изда. дом "Долуханов", 2017, с. 273-296.
 98. Нерсисян С.А., Особенности формирования сетевых отношений в армянской диаспоре, Ер. «Вестник Арменоведения», № 1, 2017, с. 195-205.
 99. Оганнисян К.О., Святилище Тух Манук в селе Лусагюх, М., “Живая старина”, N3, 2017, с. 25-27.
 100. Петросян А.Е., Ангех – верховный бог древнейшего армянского пантеона. Проблемы ближней и дальней реконструкции. Материалы IX Между. научн. конф. по сравнительно-историческому языкознанию, М., 2017, с., 284-289.
 101. Петросян Л.А., Колесные повозки из могильника Лчашен эпохи поздней бронзы, Белгород, Научные ведомости Белгородского Гос. Унив., вып. 43, N 15 (264), 2017, с. 5-12.
 102. Саркисян Г.Г., Конфессиональный состав русского населения Закавказского края в XIX - начале XXвв. The Fundamentals of Our Spirituality, Proceedings of the International Scientific Conference, Batumi, 2017, p. 232-334.
 103. Симонян Л.Д., Ишханаванк: живая традиция и легенды, М., “Живая старина”, N3, 2017, с. 29-30.

104. Танаджян Л.А., Социальные изменения среди армян в инациональной среде, Ер., «Вестник Арменоведения», № 1. Ереван 2017 էջ 175-184:
105. Худавердян А.Ю., Краниология населения Армянского нагорья и этногенетическая ситуация на юге Восточной Европы в эпоху поздней бронзы и железного века, Тюмень, «Вестник археологии, антропологии и этнографии», N 1 (36), 2017, с. 64-77.
106. Худавердян А.Ю., Акопян Н.Г., Жамкочян А.С., Енгибарян А.А., Оганесян А.А., Антропологическая характеристика индивидов IX-XI вв. из памятника Двин (Армения) со следами ростовых нарушений, Тюмень, «Вестник археологии, антропологии и этнографии», N 3 (38), 2017, с. 73-99
107. Худавердян А.Ю., Обосян С.Г., К вопросу о реконструкции обряда кремации у носителей эпохи поздней бронзы и раннего железного века Армении, Белгород, Научные ведомости Белгородского Гос. Унив., вып. 41, N 1 (250), 2017, с. 9-15.
108. Худавердян А.Ю., Обосян С.Г., Травмы черепа у населения бассейна р. Шнох (Армения) в эпоху позднего бронзы и раннем железном веке, Новосибирск, Археология, этнография и антропология Евразии, т. 45, N 2, 2017, с. 149-157.
109. Худавердян А.Ю., Обосян С.Г., К вопросу о реконструкции обряда кремации у носителей эпохи поздней бронзы и раннего железного века из Лорийской области (Армения)., Ер., ՊԲՀ, N 1 (204), 2017, էջ. 125-135:
110. Худавердян А.Ю., Енгибарян А.А., Варданян Ш.А., Палеопатологии: история изучения древних людей в Армении, Ер., Мед. наука Армении, т. LVII, N3, 2017, с. 3-20.
111. Худавердян А.Ю., Енгибарян А.А., Матевосян Р.Ш., Варданян Ш.А., Некоторые подходы к изучению антропологических материалов с территории Армении, Ер., Медицина, наука и образование, N 23, 2017, с. 93-105.
112. Худавердян А.Ю., Гаспарян Б.З., Ованесян Н.А., Антропология носителей энеолитической культуры из пещеры Арени I, Ер., Биологич. журн. Армении, т. LXIX, N 2, 2017, с. 59-69.
113. Худавердян А.Ю., Гаспарян Б.З., Пинхаси Р., Канаян А.С., Ованесян Н.А., Комплексное исследование антропологических материалов позднего энеолита из пещеры Арени 1, Тюмень, «Вестник археологии, антропологии и этнографии», N 2 (37), 2017, с. 72-93.
114. Цатурян Р. А., Официальная гастрономия: изобилие и история на страницах «Армянской кулинарии», Материалы XI между. конф. студентов и аспирантов «Конструируя «советское»? «Политическое сознание, повседневные практики, новые идентичности», СПб., Изд. Европейского университета, 2017, с.169-175.
115. Цатурян Р. А., Завернуть в виноградные листья или заполнять? Кавказская борьба за национальную кухню, медиа платформа Open Democracy Russia and beyond, 2017, <https://www.opendemocracy.net/od-russia/ruzanna-tsaturyan/kulinarnaya-voyna-armenia-azerbaijan>
116. Шахназарян Н.Р., Уравнительный эффект войны или меритократия? Трансформация гендерных ролей и домашнее насилие в зоне конфликта, 2017 <http://theanalyticon.com/?p=8818&lang=ru>
117. Шахназарян Н.Р., Концептуализация международных миграций в макроисторической перспективе, 2017, <http://theanalyticon.com/?p=9670&lang=ru>
118. Abrahamian L.H. Rudolf Khachatryan's Three Principles of Imagery. - Multidimensional Rudolf Khachatryan. Yerevan: Gafesjian, 2017, pp. 8-17.
119. Araqelyan S.Sh., On a Khachkar (Stone cross) inscription in Arinj // «Պատմութիւնն և մշակութիւնը» հայագիտական հանդես (Գիտական հոդվածների ժողովածու), Ե., 2017, էջ 423-426:
120. Avetisyan H.G., Gnuni A.V., Bobokhyan A.A., Danielyan H.A., Menhirs of Harzhis, in: “Bridging Times and Spaces, Papers in Ancient Near Eastern, Mediterranean and Armenian Studies, Honouring Gregory E. Areshian on the Occasion of His Sixty-Fifth Birthday”, Avetisyan P.S., Grekyan Y.H. (ed.), Oxford, 2017, p. 1-10.
121. Avetisyan H.G., Gnuni A.V., Bobokhyan A.A., Sargsyan G.M., Anthropomorph Statues of Ancient Harzhis, “Journal of Armenian Studies”, N 1, Yerevan, 2017, p. 51-66.

122. Avetisyan P.S., On the issues of chronology and periodisation of the Armenian Middle Bronze Age archaeological Cultures, *AJNES*, ed. Kosyan A., Petrosyan A., Vol. XI, issues 1-2, 2017, Archaeopress, p.57-87.
123. Babajanyan A.A., On the Question of Medieval Urban System in Ararat Plain, *Metsamorian Readings-I (Selected scientific articles)*, Yerevan, 2017, p. 327-343.
124. Badalyan R.S., Smith A.T. The Kurgans of Gegharot: A Preliminary Report on the Results of the 2013-14 Excavations of Project ArAGATS. In: Avetisyan P.S., Grekyan Y.H. (Eds.). *Bridging Times and Spaces. Papers in Ancient Near Eastern, Mediterranean and Armenian Studies. Honouring Gregory E. Areshian on the occasion of his sixty-fifth birthday.* Oxford, 2017, pp.11-28.
125. Bălășescu A., Montoya C., Gasparyan B.Z., Liagre J., Chataigner Ch., 2017, The Upper Palaeolithic fauna from Kalavan 1 (Armenia): preliminary results, in “Archaeozoology of the Near East 9”, In honour of Hans-Peter Uerpmann and François Poplin, Mashkour M. and Beech M. (Eds.), Oxbow Books, Published in the United Kingdom, 2017, pp. 88-97.
126. Bobokhyan A.A., Capacity Marks on Depata from Troy, in: “Bridging Times and Spaces, Papers in Ancient Near Eastern, Mediterranean and Armenian Studies, Honouring Gregory E. Areshian on the Occasion of His Sixty-Fifth Birthday”, Avetisyan P.S., Grekyan Y.H. (ed.), Oxford, 2017, p. 29-47.
127. Bobokhyan A.A., Davtyan S.R., Common Traits of Artificial Caves and Rock-Cut Constructions in Ancient Armenia, in: “HYPOGEO: Proceedings of International Congress of Speleology in Artificial Cavities - Cappadocia, Turkey, March 06/10 – 2017”, Parise M., Galeazzi C., Bixio R., Yamac A. (ed.), Istanbul, 2017, p. 327-336.
128. Bobokhyan A.A., Kunze R., Meliksetian K.B., Pernicka E., Society and Metal in Bronze Age Armenia, “Subartu”, N 38, Brepols, 2017, p. 501-523.
129. Boyajian V.S., “Etymological Notes on Some Toponyms in Iranian Balochistan”, *Festschrift for Prof. Adriano Rossi, University of Naples*, 2017, pp. 245-248.
130. Boyajian V.S., “The Pashtuns”, *Etiquette and Taboos Around the World: A Geographic Encyclopaedia of Social and Cultural Customs*, ABC Clio Greenwood, Santa Barbara, 2017, pp. 753-755.
131. Dalalyan T.S., Construcción de identidades kurdas y yazidíes entre la población hablante de kurmanyi de la República de Armenia // In: Antaramian, Carlos (coordinador); “Istor. Revista de historia Internacional. Kurdistán”. CIDE, México, Año XVIII, número 70, otoño de 2017: 117-127.
132. Devedjyan S.H., Davtyan R., Elaborate harness buckles from Lori Berd, *AJNES*, ed. Kosyan A., Petrosyan A., Vol. XI, issues 1-2, 2017, Archaeopress, p.186-205.
133. Frahm E.E., Sherriff J., Wilkinson K.N., Beverly E.J., Adler D.S., Gasparyan B.Z., 2017, Ptghni: A new obsidian source in the Hrazdan River basin, Armenia, *Journal of Archaeological Science: Reports* 14 (2017), pp. 55-64.
134. Gabrielyan M.R., Dabaghyan A.A., Tadevosyan A.Z., Zakaryan V.: Competing Political Discourses in Armenia before EAEU Accession // *Шелковая дипломатия*, 1/54/, Душанбе, 2017, էջ 91-116:
135. Gevorkyan A.C., , Non-Ferrous Metal of Horom Necropolis, «Aramazd» *Armenian Journal of Near Eastern Studies*, volume XI (1-2), 2017, Archaeopress, p. 145-160.
136. Grekyan E.H., A Note on the Toprakkale Tablet, “*Nouvelles Assyriologiques Brèves et Utilitaires*”, N°1, 2016, Paris, p. 54-56.
137. Grekyan E.H., The Settlement Size and Population Estimation of the Urartian Cities, in: P. Avetisyan, Y. Grekyan 2017 (eds.), *Bridging Times and Spaces. Papers in Mediterranean, Ancient Near Eastern, and Armenian Studies Honouring Gregory E. Areshian on the Occasion of His Sixty-Fifth Birthday*, Oxford: Archaeopress, pp. 103-132.
138. Hobosyan S.A., Wine in Libation Ritual. *Bridging Times and Spaces Papers in Ancient Near Eastern, Mediterranean and Armenian Studies Honouring Gregory E. Areshian on the occasion of his sixti-fifth birthday*, Ovgord, 2017, p. 163-173.

139. Hovsepyan R.A., Archaeobotanical sampling: Instructions for fieldwork. Proceedings of the Institute of Archaeology and Ethnography, vol. 2: Habitus: Studies in Anthropology and Archaeology - 2, Yerevan, «Gitutyun», 2017, pp. 212-216.
140. Hovsepyan R.A., New data on archaeobotany of the Lake Sevan basin. Iran and the Caucasus 21.3, 2017, pp. 251-276.
141. Hmayakyan S.G., Melkonyan M., Zohrabyan A. Quarlini-Tešebaini-Kavakert-Karmir Blur, Bridging times and spaces: Papers in ancient near Eastern, Mediterranean and Armenian studies, honoring Gregory E. Areshian on the occasion of his sixty-fifth birthday, edited by Pavel S. Avetisyan and Yervand H. Grekyan, 2017, p. 155-162.
142. Kalantaryan I.A., Perello B., Chataigner Ch., New Insight into the Agglomerated Houses in Armenia:Atreni, Aragats Massif, Aramazd, Bridging Times And Spaces, Festinschrift Honour of Gregory E. Areshyan on the Occasion of His Sixty-Fifth Birthday, Archaeopress Publishing LTD, Oxford 2017, pp.183-201.
143. Kandel A.W., Gasparyan B.Z., et al, 2017, The earliest evidence for Upper Paleolithic occupation in the Armenian Highlands at Aghitu-3 cave, Journal of Human Evolution, Volume 110, September 2017, pp. 37-68.
144. Kanetsyan A.G., Elements of capitals' order system in the architecture of the ancient Artashat, Contemporary problems of architecture and construction, Proceedings of 9 th international conference contemporary problems of architecture and construction, 13-18 september, 2017, Batumi, Georgia, p.336-341.
145. Khudaverdyan A.Yu. Cases of trephination in ancient Armenia skulls. Atlas of Science, 2017. <https://twitter.com/AtlasOfScience>.
146. Khudaverdyan A.Yu., Decapitation of Humans and Anthropomorphic Figurines in the Kura-Araks Culture from Armenia. Mankind Quarterly, vol. 57 (4), 2017, p. 148-158.
147. Khudaverdyan A.Yu., Hobosyan S.G. Bioarchaeological evidence for the health status of a Late Bronze Age and Early Iron Age Bakheri chala population (Armenia). Anthropologie - International Journal of the Science of Man, N LV/3, 2017, p. 319-336.
148. Khudaverdyan A.Yu., Eganyan L.G., Khachatryan H.G., Bioarchaeological analysis of the human remains from Shirakavan (Armenia): inferences about health and behavioral implications of articular joint pathology. Bulletin of the International Association for Paleodontology, N 12 (2), 2017, p. 4-21.
149. Khudaverdyan A.Yu., Petrosyan L., Subcircular perforations of the hard palate of the individual from Lchashen site (Armenia). Bulletin of the International Association for Paleodontology, N 11 (1), 2017, p. 23-31.
150. Margaryan A.V., et al, Eight Millennia of Matrilinial Genetic Continuity in the South Caucasus, "Current Biology", N 27/1-6, Elsevier, 2017, p. 1-13.
151. Margaryan H.Z., The titles of King Artashes I according to the Aramaic inscriptions on the boundary stones, ARAMAZD, AJNES/ XI, 1-2, 2017, pp. 221-236.
152. Marutyan H.T., "Boundaries/Borders of the Armenian Claims and Possibilities of Inter National Dialogue," in 141 Days in Action. January 19th Initiative. [Yerevan], United in Rights, 2017, pp. 048-058.
153. Melkonyan H.A., Babajanyan A.A., Harutyunyan A.E, Davtyan D.H. and Aghaian S.H., The Excavations of Dashtadem Fortress: Preliminary Report on 2015 Fieldwork Activity, ARAMAZD. Armenian Journal of Near Eastern Studies, Volume XI, Issue 1-2, Yerevan, 2017, pp. 263-292.
154. Melkonyan H.A., Karapetyan I.A., Margaryan H.Z., Main Results of the excavations at the fortress of Getap in 2009-2014, Aramazd, Bridging times and spaces, Papers in ancient Near Eastern, Mediterranean and Armenian Studies, Oxford, 2017, pp. 307-320.
155. Melkonyan H.A., Harutyunyan A.E and Davtyan D.H., Excavations at Tatev Monastery in 2014-2015, ARAMAZD. Armenian Journal of Near Eastern Studies, Volume XI, Issue 1-2, Yerevan, 2017, pp. 305-320.

156. Melikyan V. V., An attempt of reconstruction of burial rite according to the materials from the tomb No. 608 of Karashamb, Aramazd, AJNES, ed. Kosyan A., Petrosyan A., Vol. XI, issues 1-2, 2017, Archaeopress, p. 88 - 105.
157. Petrosyan A.E., Origins of Prominent Armenian Princely Families According to Traditional Data. Բանբեր հայագիտության 2017, N 1, 5-21:
158. Petrosyan A.E., 'Proto-Iliad' in the Context of Indo-European Mythology. Bridging Times and Spaces: Festschrift in Honour of Gregory E. Areshian on the Occasion of His Sixty-Fifth Birthday. Oxford, 2017, 347-352.
159. Petrosyan A.E., Armeno-Indian epic parallels. Journal of Indo-European studies, 2017, N 1-2, 172-186.
160. Poghosyan A.S., Danielyan V.S., Introduction, "Negotiation of Differences in the Shared Uran Space", Yerevan, American University of Armenia, 2017, 8-19.
161. Sahakyan L.H., Petrosyan H.L., Grigoryan T.E., Yeranyan N.A., Upper cretaceous (maastrichtian) microbial carbonates from Martakert region (Republic of Artsakh), Ե., ՀՀ ԳԱԱ «Տեղեկագիր», Գիտություններ երկրի մասին, 70, N 2, 2017, էջ 25-33:
162. Shahnazarian N.R. Eurasian Family versus European Values: The Geopolitical Roots of “Anti-Genderism” in Armenia Policy Memo: 488 Publication Date 10-2017 <http://www.ponarseurasia.org/memo/eurasian-family-versus-european-values-geopolitical-roots-anti-genderism-armenia>
163. Shakhmuradyan, M.S., The Current State of Research on Desert Kites, «AJNES» XI/1-2, 2017, Archaeopress, p. 17-46.
164. Tadevosyan A.Z. Soviet socialism and the difficulties of repatriate integration, Transit Fatherland: In search of the last haven. Yerevan: “Antares” printing house, pp. 29-35.
165. Tadevosyan A.Z. Locals and “Akhpars”: Daily conflict or culture clash, Transit Fatherland: In search of the last haven. Yerevan: “Antares” printing house, pp. 19-23
166. Tadevosyan A.Z. Cold war – repatriates and de-sovietization of life in Armenia, Transit Fatherland: In search of the last haven. Yerevan: “Antares” printing house, pp. 51-55.
167. Tadevosyan A.Z. Reasons for leaving Soviet Armenia, or unsuccessful experience, Transit Fatherland: In search of the last haven. Yerevan: “Antares” printing house, pp. 75-81.
168. Tadevosyan A.Z. Inequality Discourse, Populism and Poverty Reduction Policy in Armenia 5 էջ` <http://boon.am/wp-content/uploads/2017/11/Inequality-Discourse-Populism-and-Poverty-Reduction-Policy-in-Armenia.pdf>
169. Vila E., Bălăşescu A., Radu V., Badalyan R.S., Chataigner Ch. Neolithic subsistence economy in the plain of Ararat: preliminary comparative analysis of the faunal remains from Aratashen and Khaturnarkh-Aknashen (Armenia). In: M.Mashkour, M.Beech (Eds.). Archaeozoology of the Near East 9. In honour of Hans-Peter Uerpmann and François Poplin. Oxbow Books, 2017, pp.98-111.
170. Yeranyan N.A., New data on anthropomorphic stelae from the South-East Caucasus: preliminary reflections, Studies in Caucasian archaeology, vol. III, Tbilisi, 2017, pp. 113-138.
171. Yengibaryan N.G., Urartian Seals With an Imige of a Stela, Aramazd, Armenian Journal of Near East Studies, vol. XI, issue 1-2, 2017, p. 213-220.
172. Zardaryan M.H., Hovsepyan R.A., The Agriculture of Western Syunik, Armenia in the Light of Archaeological and Archaeobotanical Data (Preliminary Study on the Economy of Early Yervandid Settlements). Bridging Times and Spaces: Papers in Ancient Near Eastern, Mediterranean and Armenian Studies. Editors: P.S. Avetisyan and Y.H. Grekyan, Oxford: Archaeopress, 2017, pp. 385-398.
173. Zarijian N.H., Marjanyan M., Gasparyan B., 2017, Pale-ecological evidence of insect from the areni-1 Cave, Armenia, International Journal of Fauna and Biological Science (IJFBS), Volume 4, Issue 3, 2017, pp. 32-38.

Հոդվածները հրատարակվել են «Խոսքով Կոտակից մինչև Կարո Ղաֆադարյան» հանրապետ. գիտ. նստաշրջանի զեկուցումների ժողովածուում Ե., «Պատմամշակութային արգելոց-թանգարանների և պատմական միջավայրի պահպանության ծառայություն» ՊՈԱԿ, 2017, 92 էջ:

174. Ավետիսյան Հ.Գ., Գնունի Ա.Վ., Բոբոխյան Ա.Ա., Դվինի երկաթեղարյան մարդակերպ քանդակը, էջ 35-38:
175. Բաբայան Ֆ.Ս., Միջնադարյան Դվինի մանրակերտ արձանիկները, էջ 17-23:
176. Գրեկյան Ե.Հ., Քաղաքաշինական միտքը Բիայնիլի-Ուրարտուում, էջ 48-52:
177. Ժամկոչյան Ա.Ս., «IX-X դդ. ջնարակած խեցեղենը պատմաաշխարհագրական համատեքստում ուսումնասիրելու փորձ», էջ 21-27:
178. Հակոբյան Ն.Գ., «Կարո Ղաֆադարյանը և Դվինի պեղումները», էջ 24-27:

Հոդվածները հրատարակվել են «Մեծամորյան ընթերցումներ I», միջազգային գիտաժողովի գիտական հոդվածների ժողովածուում, Ե., Պատմամշակութային արգելոց-թանգարանների և պատմական միջավայրի պահպանության ծառայություն ՊՈԱԿ, 2017, 410 էջ:

179. Բադայան Ս.Ս. և ուրիշներ, Օձաբերդի 2014-2016 թթ. պեղումների նախնական արդյունքները. էջ 205-246:
180. Բոբոխյան Ա.Ա., Փիլիպոսյան Ա.Ս., Մկրտչյան Ռ.Ա., Սիմոնյան Հ.Գ., Չաքյան Ա.Ս., Էմմա Խանգադյանը և վիշապաքարերի հետազոտությունը, էջ 93-122:
181. Գյուլամիրյան Հ. Ա., Քարայրը իբրև հուղարկավորության տիրույթ, էջ 259-275:
182. Գրեկյան Ե.Հ., Հալլեյի գիսաստղը և Խալդի աստծո *Diniriaše*-ն, էջ 285-297:
183. Գևորգյան Ա.Յ., Բոբոխյան Ա.Ա., Վանյան Հ.Վ., Դանիելյան Հ.Ա., Հնագիտական աշխատանքներ Մարգահովտում, էջ 6-24:
184. Հարությունյան Ա. Է., Արմավիրի մարզի վիմագրական ժառանգության ուսումնասիրությունը, էջ 344-353:
185. Պետրոսյան Ա.Ա. և ուրիշներ, Կոտայքի հետախուզական ծրագրի 2016թ. կատարած աշխատանքների հիմնական արդյունքները, էջ 149-157:

Հոդվածները հրատարակվել են «Հնչյուն և լռություն. երաժիշտը և նվագարանը դարերի հոլովություն» ցուցադրության գիտական հոդվածների ժողովածուում, Ե., Կոմիտասի թանգարան-ինստիտուտի հրատ., 2017, 358 էջ:

186. Բոբոխյան Ա.Ա., Լռությունից դեպի աղմուկ. հնագիտության ներուժը նախապատմական Հայաստանի երաժշտական արվեստի հետազոտման գործում, էջ 16-37:
187. Դալայան Տ.Ս., Վիպասանական արուեստը, երաժիշտ-կատարողները եւ նուագարանները վաղմիջնադարեան Հայաստանում. լեզուա-մշակութաբանական ակնարկ, էջ 38-53:

Հոդվածները հրատարակվել են «Հայաստանը եւ արեւելաքրիստոնեական քաղաքակրթությունը. Բ» , Կ. Յուզբաշյանի (1927-2009 թթ.) ծննդ. 90-ամյակին նվիրված միջազգային գիտաժողովի զեկուցումների ժողովածուում, Ե., «Գիտություն» հրատ., 2017, 304 էջ:

188. Ժամկոչյան Ա.Ս., Դելմիկները Դվինում, էջ 89-92:

189. Հակոբյան Ն.Գ., Հովհան Մայրավանեցի (Մայրագումեցի) - Մեծ հոգևորականն ու ճանազիրը, էջ 134-137:

Հոդվածները հրատարակվել են «Արշալույս քրիստոնեության Հայոց» միջազգային գիտաժողովի զեկուցումների և նյութերի ժողովածուում, Ե., «Գիտություն» հրատ., 2017, 455 էջ:

190. Հարությունյան Ա. Է., Ս. Թադևոս և Ս. Բարդուղիմեոս առաքյալների հանդիպումը նշանավորող «Օթյաց Խաչ» սրբավայրը, էջ 141-148:

191. Հարությունյան Ս.Բ., Արեգակի, լույսի պաշտամունքը և անձնավորումը հայ հմայական աղոթքներում, էջ 272-274:

192. Հմայակյան Ս. Գ., Հայաստանի նախարարական տոհմերը և Սուրբ Ընտանիքը, էջ 179-183:

193. Մանուչարյան Ա.Գ., Ընդհանուր եկեղեցու պատմության վաղագույն շրջանի մի քանի սրբագրումներ, էջ 149-153:

Հոդվածները հրատարակվել են «Ջահուկյանական ընթերցումներ» միջազգային գիտաժողովի զեկուցումների ժողովածուում, Ե., «Գիտություն» հրատ., 2017, 389 էջ:

194. Ամիրխանյան Ա.Վ., Դեղ բառի իմաստային դրսևորումները հայերենում, էջ 15-29:

195. Սարգսյան Ա.Շ., Պատկերավորության միջոցները՝ զավեշտի հենք հայ ժողովրդական երգիծական մանրապատումներում և զվարճախոսություններում, էջ 337-350:

6. Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ

Տնօրեն՝ պ.գ.դ., Պ. Ավետիսյան
Փոխտնօրեն՝ պ.գ.թ. Գ. Սարգսյան
Էլեկտրոնային փոստ՝ pavetisyans@sci.am
Կայքէջ՝ <http://iae.am>

Մասնագիտական խորհուրդ 007՝ «հնագիտություն և ազգագրություն»
Նախագահ՝ ՀՀ ԳԱԱ թղթ.անդամ, պ.գ.դ. Պ. Ավետիսյան, գիտքարտուղար՝ պ.գ.թ. Հ.Մելքոնյան

7. Տվյալներ կադրերի վերաբերյալ.

ա) մինչև 35 տարեկան քանի՞ գիտնական է (այդ թվում՝ կին) զբաղեցնում ղեկավար պաշտոններ-չկա

բ) հաշվետու տարում քանի՞ երիտասարդ մասնագետ է (այդ թվում՝ կին) ընդունվել և քանի՞ սն ազատվել, 2017 թվականին ընդունվել են աշխատանքի 6 երիտասարդներ, որից 3-ը՝ կին: Ազատվել է աշխատանքից 3 երիտասարդ մասնագետ, որից 0 կին:

գ) մինչև 35 տարեկան գիտաշխատողների քանակը՝ 27, 35-ից 60 և ավելի տարիք ունեցող գիտաշխատողների քանակը՝ 107:

8. Հաշվետու տարում պաշտպանված դոկտորական և թեկնածուական ատենախոսությունների քանակը:

Պաշտպանվել է 5 թեկնածուական ատենախոսություն:

9. Տեղեկություններ հաշվետու տարում պատվավոր կոչումների և պարգևատրումների արժանացած գիտնականների մասին.

Պավել Սեդրակի Ավետիսյանն արժանացել է Ստեփանակերտի Մերոպ մաշտոցի համալսարանի պատվավոր պրոֆեսորի կոչում:

10. Ինստիտուտի 23 գիտաշխատողներ համատեղության կարգով դասավանդում են հետևյալ բուհերում՝ ԵՊՀ-13, Սլավոնական համալսարան-2, Խ. Աբովյանի անվ. պետ. մանկավարժական համալսարան-1, Երևանի գեղարվեստի ակադեմիա-2, Երևանի Վ. Բրյուսովի անվան լեզվաբանական համալսարան-2, Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիա-1: “Սարդարապատի հերոսամարտի հուշահամալիր, Հայոց ազգագրության և ազատագրական պայքարի պատմության ազգային թանգարան”-ում համատեղության կարգով աշխատում է-1 գիտաշխատող:

Ինստիտուտի բազային ֆինանսավորմամբ ծրագրերում համատեղության կարգով ընդգրկված են ԵՊՀ 11, ԵՃՇՊՀ 1, ՀԱՊ 1 աշխատակից:

11. Տեղեկություն համատեղ միավորումների (ամբիոններ, լաբորատորիաներ և այլն) մասին:

Գործել է Ֆրանսիայի գիտական հետազոտությունների ազգային կենտրոնի հետ համատեղ ստեղծված “Միացյալ միջազգային լաբորատորիա” (CNRS-LIA): Գերմանիայի ԴԻ ՎԻ ՎԻ Ինթերնեյշնալ կազմակերպության հետ համատեղ ինստիտուտի կազմում ստեղծվել է «Բանավոր պատմությունների կենտրոն»:

Արտերկրի տարբեր գիտական կենտրոնների հետ իրականացվող դաշտային հետազոտական ծրագրերի շրջանակներում ընթացիկ տարում կազմավորվել են 16 համատեղ հնագիտական արավախմբեր, այդ թվում՝ Հայ-ամերիկյան՝ 4, Հայ-գերմանական՝ 3, Հայ-ֆրանսիական՝ 3, Հայ-իտալական՝ 2, Հայ-ավստրիական՝ 1, հայ-լեհական՝ 1 հայ-ճապոնական-1, հայ-Մեծ Բրիտանական՝ 1:

Արտոնագրային ցուցանիշները

№	Կազմակերպությունը	Արտոնագրերի հայտերի թիվը	Դրական որոշումների թիվը	Ստացված արտոնագրերի թիվը
1	2	3	4	5

2017 թ. թեմատիկայի ամփոփ տվյալները

№	Կազմակերպությունը	Թեմաների կամ պայմանագրերի թիվը (n) և ֆինանսավորման ծավալը (X հազ. դր.)			
		Նպատակային ֆինանսավորում	Բազային ֆինանսավորում	Թեմատիկ ֆինանսավորում	Տնտ.պայմանագրեր
1	2	3	4	5	6
	ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ	(1) 9981.0	(1) 330388.3	(4) 18357.7	(7) 75793.2

Կազմակերպության անցկացրած հանրապետական և միջազգային գիտական միջոցառումները

№	Միջոցառման անվանումը	Անցկացման վայրն ու ժամանակը, կազմակերպիչները	Մասնակիցների թիվը	
			ընդամենը	այդ թվում՝ արտերկրներից
1	2	3	4	5
	«Հայկական էպոսը եւ համաշխարհային էպիկական ժառանգությունը» 5-րդ միջազգային գիտաժողով	Երևան-Ծաղկաձոր, հոկտեմբերի 11-13 ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության ինստիտուտ, Հայ-ռուսական սլավոնական համալսարանի, Կալիֆորնիայի Լոս-Անջելեսի համալսարանի հետ համատեղ	33	12
	«Քաղաքական բռնությունները Հարավային Կովկասում խորհրդայնացումից մինչև 50-ական թթ. պատմություն, մշակույթ, հիշողություն»	Երևան, հոկտեմբերի 25-26-ին ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ, «Հազարաշեն» ազգաբանական հետազոտությունների հայկական կենտրոնի հետ համատեղ	23	7
	«Հայ ընտանիքի հիմնախնդիրները սեփական և այլազգի միջավայրում»	Երևան, հոկտեմբերի 27, ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ, Լիբանանի հայկազյան համալսարանի հետ համատեղ	12	3

	«Հնագիտություն, ազգաբանություն, բանագիտություն: Միջգիտակարգային մոտեցումներ» ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի Երիտասարդ գիտնականների 15-րդ միջազգային գիտաժողով.	Երևան, նոյեմբերի 8-10-ին ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ,	48	4
	«Հայ ժողովրդական մշակույթ» XVIII գիտական նստաշրջան	Երևան, նոյեմբերի 27-29-ին ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ,	34	-

Աղյուսակ 4

Աշխատակիցների արտասահման (այդ թվում՝ ԱՊՀ երկրներ) կատարած գործուղումները

№	Կազմակերպությունը	Երկիրը	Գործուղված գիտնականների թվաքանակը		
			Գիտաժողովների և մասնակցելու	Համատեղ գիտական աշխատանք կատարելու	Բանակցությունների և քննարկումների համար
1	2	3			6
	ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ	ԱՄՆ	2	2	
		ԳՂՀ	3	1	
		Ֆրանսիա		4	
		Ավստրիա	1		
		Վրաստան	1	11	
		ՌԴ	12	1	
		Իրան	1	1	
		Տաջիկիստան		5	
		Հարավային Կորեա		1	
		Պորտուգալիա	1		
		Բելառուս	1		
		Ինդոնեզիա		1	
		Կանադա	3		
		Թուրքիա	1	2	1
		Ղրղզստան	1		
		Հունգարիա	1	1	
		Չեխիա		1	
		Լիբանան	1	1	
		Լեհաստան	1	1	
		Իտալիա		1	
Մեծ Բրիտան	1				

Կազմակերպությունում արտասահմանյան գիտնականների ընդունելությունը

№	Կազմակերպությունը	Երկիրը	Ընդունված գիտնականների թվաքանակը		
			Գիտաժողովների և մասնակցելու	Համատեղ գիտական աշխատանք կատարելու	Բանակցությունների և քննարկումների համար
1	2	3			6
ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ	ՌԴ	5	1	1	
	Թուրքիա		1		
	Վրաստան	1			
	Իրան		1		
	Տրանսիա		12		
	ԱՄՆ		22		
	Լեհաստան		4		
	ԳԴՀ	2	3	3	
	Իտալիա		9		
	Ավստրիա		1		
	Մեծ Բրիտանիա		6		
	Չեխիա		1		
	Նիդերլանդներ		1		
	Իսրայել		1		
Ճապոնիա		6			

Կազմակերպության միջազգային դրամաշնորհները

№	Կազմակերպությունը	Թեմայի անվանումը	Հիմնադրամի կամ կազմակերպության անվանումը	Դրամաշնորհի ժամկետը		Ֆինանսավորման ծավալը (\$, €, դր., րԿ.)		Թեմայի դեկավարը
				սկիզբ	ավարտ	ընդհանուր	2017 թ. համար	
1	2	3	4	5		6	7	8
ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ	Բանավոր պատմությունների կենտրոնի օժանդակությ.	ԴԻ ՎԻ ՎԻ Ինթերնեյշնալ	2017-2017թ.		2609.0դր	2609.0 դր	Պ.գ.թ. Գայանե Շագոյան	
	ԼԻԱ		2016-2018թթ.		13281,2	4427.1 դր	Պ.գ.դ. Պավել Ավետիսյան	
	Արենի 1 քարայրի թանգարանացման ծրագիր	ԱՄՆ դեսպանատուն	2013-2017թթ.		20583,4 դր.	9194.6 դր.	Գիտաշխ. Բորիս Գասպարյան	

	Բելոռուսի հայերը Հայաստան-Բելոռուս Էթնոմշակութային կապերի միգրացիոն համատեքստում	Բելառուս	2017-2019	9000.0	3100.0 դր	Պ.գ.դ. Ռուբեն Կարապետյան
	1949թ. հայերի բռնաքստրի կամպանիան և դրա արտացոլումը պատմական հիշողություններում	Ռուս Խ.Հ.	2016-2018	9000.0	4500.0 դր	Պ.գ.թ. Հրանուշ Խառատյան

Աղյուսակ 7

Կազմակերպության 2017թ. ֆինանսավորման ծավալները

№	Կազմակերպությունը	Բյուջե	Արտաբյուջե	Դրամաշնորհներ		
				արտարժույթ (\$, €, քցճ.)	արժույթի կուրսը	դրամ
1	2	3	4	5	6	7
	ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ	418228.6	95810.1	2600\$	479.8	1247.5

Աղյուսակ 8

ԳԱԱ գիտաշխատողների 2017 թ. հրապարակումների ընդհանուր քանակը

№	Կազմակերպությունը	Մենագրություններ, ժողովածուներ, գրքեր		Ուսումնական ձեռնարկներ, դասագրքեր		Հոդվածներ, զեկուցումներ		Թեզիսներ	
		Հանրապետ.	Արտասահմ.	Հանրապետ.	Արտասահմ.	Հանրապետ.	Արտասահմ.	Հանրապետ.	Արտասահմ.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ	13	2			138	57	26	14

Ասպիրանտների թվաքանակը

№	Կազմակերպությունը	Ասպիրանտների քանակն (այդ թվում՝ կանայք) առ 01.01.2017 թ.		Հաշվետու տարում ասպիրանտուրա են ընդունվել (այդ թվում՝ կանայք)	
		ա/կ.	ա/չկ.	ա/կ.	ա/չկ.
1	2	3	4	5	6
	ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ	2(1)	5(4)	0	3(3)

Տվյալներ մասնագիտական խորհուրդների վերաբերյալ

№	Կազմակերպությունը	Ատենախոսության խորհրդի ծածկագիրը	Մասնագիտության ծածկագիրը և անվանումը	Խորհրդի նախագահը, գիտքարտուղարը (գիտ.աստիճան, անուն, ազգանուն)	2017թ. կազմակերպության աշխատակիցների կողմից պաշտպանված ատենախոսությունների թիվը	
					դոկտորական	թեկնածուական
1	2	3	4	5	6	7
	ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ	007	Է.00.03- հնագիտություն, Է.00.04- ազգագրություն, Թ.00.06-մշակութաբանություն	Խորհրդի նախագահ՝ Ավետիսյան Պավել Սեդրակի, ՀՀ ԳԱԱ թղթ.անդամ, պ.գ.դ., Խորհրդի գիտքարտուղար՝ Մելքոնյան Հուսիկ Անդրեասի, պ.գ.թ.:	-	3

Աշխատողների թվաքանակի ամփոփ տվյալներն առ 01.01.2018թ.

№	Կազմակերպությունը	Աշխատողների ընդհանուր թիվը	Գիտական աշխատողների ընդհանուր թիվը	ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոսներ	ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամներ	Գիտության դոկտորներ	Գիտության թեկնածուներ
1	2	3	4	5	6	7	8
	ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ	191	134	-	3	17	69

Отчет
Института археологии и этнографии НАН РА об основных результатах научной и научно-организационной деятельности в 2017 г.

1. Важнейшие результаты.

Раскопками новооткрытого памятника Лернагог 1 выявлено и исследовано древнейшее поселение, датируемое VIII – VII тыс. до н.э. и представляющее докерамическую стадию культуры нового каменного века (PPNB/C). В отмеченное время свойственные земледельцам и скотоводам культурные реалии (стационарные поселения, одомашнивание животных и растений, формирование ремесел и т.д.) постепенно распространяются из первичных зон формирования земледельческих обществ по всей Передней Азии. Прежде хронологические рамки появления на территории современной Армении раннеземледельческих обществ были представлены стационарными поселениями первой половины VI тыс. до н.э. и отсутствовали первоисточники, которые позволили бы изучить социально-культурные процессы, имевшие место в предшествующий период. Полученные благодаря реализованным в рамках армяно-японского сотрудничества раскопок результаты и новые данные являются важным вкладом в сфере исследования ареалов и выявления механизмов формирования первых земледельческих обществ Передней Азии, констатируя факт наличия к северу от Аракса нового центра с характерными для центрального ядра «неолитической революции» параметрами (рук. науч.сотр. А.Петросян, М.Аримура).

Благодаря заключенному со Смитсоновским институтом рамочному договору в марзах Тавуш, Лори, Ширак и Сюник РА проведены беспрецедентные по масштабу полевые этнографические работы. В процессе исследований документируются, анализируются и оцениваются возможности развития в Армении культурного, сельского и этнического туризма. На основе результатов исследования будут выработаны стратегические и текущие программы развития туризма в Армении (рук. д.и.н. А.Марутян, к.и.н. Г.Шагоян, к.и.н. А.Гадевосян).

2. Результаты, полученные по базовому финансированию.

В рамках подпрограммы «Археологическое изучение историко-культурного наследия Армении» в текущем году в Армении и Арцахе раскопки велись на 39 памятниках. Новые данные и материалы существенно обогатили источниковую базу изучения древнейших и древних культур региона. На основе новых данных разработана и введена в оборот новая шкала периодизации и хронологии каменного века Армении (рук. науч.сотр. Б.Гаспарян). В результате изучения стратиграфических данных и беспрецедентного количества новых радиоуглеродных дат разработана и введена в оборот новая двухчастная система периодизации и хронологии «куро-араксской» культурной общности (ранний бронзовый век, вторая половина IV – первая половина III тыс. до н.э.), распространенной от Дагестана до восточного побережья Средиземного моря (рук. д.и.н. Р.Бадалян). Результаты исследований представлены на зарубежных международных конференциях (Торонто, Лос Анжелес) и опубликованы в имеющих высокий рейтинг журналах. В рамках подпрограммы «Корпус армянских надписей» завершены работы по составлению выпуска, посвященного эпиграфическим надписям марза Котайк РА: записаны, расшифрованы и снабжены пояснениями 1200 исключительно важных для изучения армянской истории надписей (рук. к.и.н. Г.Саркисян). В рамках подпрограммы «Повседневность в прошлом и настоящем; антропологическое исследование» проведены работы с целью выявления реальной картины сталинских репрессий, в частности, завершено составление базы данных 48.000 лиц, подвергнутых политическим репрессиям в Советской Армении, продолжены исследования проявлений памяти геноцида армян в среде третьего поколения. Из этого тематического ряда антропологии памяти завершено и представлено к печати 500-страничное исследование «Турецкая родина, турецкая идентичность и провинциальные армяне в Турции 20-го века» (рук. к.и.н. Г.Харатян). В рамках подпрограммы «Социально-культурные процессы в Армении (традиция и современность)» научные исследования в отчетном году протекали в двух направлениях: традиционный быт, обычаи, верования, демография армянского народа и этнологический анализ реальности, сложившейся в результате современных событий, бедности и неравенства в стране, эмиграции и их последствий. Результаты исследований отражены в опубликованных и представленных в печать монографиях и статьях (рук. к.и.н. С.Обосян). В рамках подпрограммы «Этнические особенности социально-культурных процессов среди городского и сельского населения РА» работы велись в основном в направлении глубинного анализа преобразований, имеющих место в

современных социально – культурных процессах в Армении, выявления новых тенденций в структуре семьи и семейных взаимоотношениях, в быту, в празднично-ритуальной системе и т.п. Каждая из этих проблем рассмотрена в комплексе наличных в Армении социально-экономических и культурных взаимосвязанных факторов. Полученные результаты отражены в опубликованных монографиях (2) и статьях (8) (рук. д.и.н. М.Галстян). В рамках подпрограммы **“Теоретические и текстологические вопросы изучения армянских народных сказок”** завершены работы по конспектированию, индексации, составлению схем и сопоставлению мотивов групп сказок, вошедших в том XVIII (Парскаайк) **“Армянских народных сказок”**, опубликованного в конце 2016 г. Завершены текущие работы по составлению, сравнению оригиналов, текстологии тома XIX (Рштуник) **“Армянских народных сказок”**. В процессе работы по составлению словаря топонимов, личных имен и диалектных слов и сопоставлению их с международным индексом. Завершено и опубликовано выполненное в рамках подпрограммы **“Критическое и сравнительное изучение армянского фольклорного наследия”** исследование **“Проблема происхождения армянского народа”**, в котором детально исследуется предание о первых Айкидах, выделяются содержащиеся в ней исторические и легендарные слои (рук. д.ф.н. А.Петросян).

3. Результаты, полученные по тематическому финансированию.

В процессе выполнения темы **“Пантеон Ванского царства”** изучены божества верховной триады пантеона Ванского царства, их образы, иконография, особенности культа. Детально исследованы связи этих божеств с соответствующими божествами древнейших стран региона, а также наследование им в армянской традиции в образах армянских дохристианских божеств и эпических героев.

Отдельно изучены образы и культы некоторых божеств окраинных районов Урарту и приграничных стран, тем самым обобщены связи религиозных представлений страны с другими древнейшими странами региона. Изучены также урартские ритуальные тексты и образцы урартской иконографии, относящиеся к культовым обрядам. Отдельно изучены и детально классифицированы культовые постройки Ванского царства (рук. д.ф.н. А.Петросян).

В рамках темы **“Силлоге киликийских армянских монет (часть V). Силлоге византийских монет (часть V). МИА** завершены работы по составлению V тома серии каталогов, представляющих коллекцию киликийских армянских монет Музея истории Армении, включающего монеты пяти последних царей – Левона IV (1320-1341 гг.), Кия (1342-1344 гг.), Костантина III (1345-1363 гг.), Костантина IV (1365-1373 гг.) и Левона V (1374-1375 гг.), всего 707 образцов. Установлено, что приписываемые Левону Деспоту серебряные монеты выпущены Левонем IV, а медно-серебряные **“тагворики”** - Левонем V. Уточнения внесены также в выпуски, приписываемые Левону IV. Установлено также, что приписываемые в настоящее время Левону V мелкие медно-серебряные и медные (**“փղղ”**) монеты по стилю, чеканке и метрическим данным не соответствуют данному времени, их место следует искать среди монет XIII в. Пояснения, обосновывающие изменения в идентификации групп монет, даны в вводных частях соответствующих разделов.

В Центральном банке Армении металлографической экспертизе на рентгенофлюоресцентном анализаторе NITON XL2 были подвергнуты 65 серебряных и медно-серебряных монет чеканки 1320-1375 гг., данные которых подтверждают совершенные в классификации изменения. Подготовлен к изданию также каталог **«Силлоге византийских монет (часть V)»**, включающий 1589 монет, с соответствующими пояснениями и фотографиями (рук. к.и.н. Р.Варданян).

В рамках темы **“Современная армянская семья в изменяющемся обществе”** изучены изменения и наличные проблемы, нашедшие место в структуре традиционной и современной армянской семьи, внутрисемейных отношениях, статусе и роли мужчины и женщины, представлениях о семье и браке, системе ценностей между поколениями. Проанализировано влияние трудовой миграции на биологические этапы развития семьи. Проведено сравнение этнокультурных особенностей армянских семей и переселившихся в Армению из иноэтнической среды семей сирийских армян. На основе полученных результатов участники темы опубликовали книгу **“Современная армянская семья в изменяющемся обществе”** (рук. д.и.н. М.Галстян).

4. Результаты прикладных работ.

Составлена и помещена на веб-странице база данных лиц, депортированных из Армении 14 июня 1949 г. (<http://www.armeniatotalitaris.ru/>). Подготовлены к изданию два тома справочной

“Книги памяти”, содержащие данные о 23.000 лиц – жертвах политических репрессий в Советской Армении (рук. к.и.н. Г.Харатян).

На средства гранта, предоставленного посольством США, завершен первый этап работ по музеефикации пещеры Арени 1 в качестве туристического объекта, включающий сооружение подсобных помещений, ограждения, пешеходных переходов, установку освещения и информационных плакатов (рук. Б.Гаспарян).

Проведены полевые исследовательские и аналитические работы по подготовке программы армянского участия в проводимом в Вашингтоне ежегодном фестивале “Народная жизнь 2018 (FolkLife Festival 2018, Washington D.C.) (рук. член-корр. НАН РА Л.Абрамян, к.и.н. С.Мкртчян, научный сотрудник Р.Цатурян).

Подготовлен и заснят состоящий из 20 частей цикл лекций о миграции, который был выпущен на научно-образовательной странице boon.am. Лекции посвящены миграционным теориям, современным проблемам миграционной политики и вызовам в Армении и мире (рук. к.и.н. А.Погосян).

Уточненная в институте заявка “Кочари, традиционный групповой танец” (“Kochari, traditional group dance”) включена в список не материального культурного наследия человечества ЮНЕСКО (рук. научный сотрудник Р.Цатурян).

Оцифрованы все опубликованные институтом серии, тезисы докладов 1974-2010 гг., общим объемом 23 492 страницы.

Отреставрировано и подготовлено к передаче в музеи 900 предметов из бронзы, железа, стекла, кости и камня, имеющих большую историко-культурную ценность.

Report **on the main results of the scientific and scientific-organizational activity of** **the Institute of Archaeology and Ethnography of NAS RA during 2017**

1. The most important results

In the result of excavations of the new site Lernagog 1 and study of corresponding materials, an ancient settlement was revealed and researched dated to the 8-7th millennia BC, which introduces the culture of the Early Holocene pre-ceramic Neolithic (PPNB/C) period. In the mentioned period the cultural facts (stationary settlements, domestication of animals and cereals, formation of crafts, etc.) typical to agriculturists and cattle-breeders gradually spread all over the Near East from the core zones of formation of agricultural societies. Before this event, the chronological border of the appearance of early agricultural societies in the territory of contemporary Armenia was represented by settlements related to the first half of the 6th millennium BC and there were no sources which could enable the study of social-cultural developments occurred in the previous time span. The results and new data from the excavations carried out in the frames of the Armenian-Japanese collaboration are an important contribution to the sphere of understanding the mechanisms of formation of the first agricultural societies in the Near East, as well as to studies related the area of their spreading. These works evidence the existence of a new centre with parameters typical to the core zone of “Neolithic revolution” in the regions to the north of river Araxes (directed by scientific collaborator A. Petrosyan and M. Arimura).

According to the circular convention signed with the Smithsonian institution, a great number of ethnographic field works were carried out in the Tavush, Lori, Shirak and Syunik regions of RA. The opportunities of development of cultural, rural and ethnic tourism in Armenia have been attested, analyzed and rated by the realized and current studies. On the basis of the study results, strategic and current projects of development of tourism in Armenia will be made (directed by Dr. Habil H. Marutyan, PhD G. Shagoyan, PhD A. Tadevosyan).

4. The results of applied works

A database concerning the persons exiled from Armenia in 14 of June, 1949 was created and placed in the site (<http://www.armeniatotalitaris.ru/>). A reference book on the exiled people in Soviet

Armenia at the period of politic violence of USSR - the two volumes of the “Book of memory” with data on approximately 23.000 persons was prepared for publication (directed by PhD H. Kharatyan).

Owing to the means granted by the embassy of USA the works of the first phase of museumification of the cave Areni 1 as an object of tourism (fencing, organization of lighting, construction of a passageway and an ancillary building, making and placing of information boards) were finished (directed by B. Gasparyan).

Analytic and field research works were carried out towards the elaboration of the project of participation of Armenia in the anual festival “FolkLife 2018, Washington D.C.” (directed by corresponding member of NAS RA L. Abrahamyan, PhD S. Mkrtychyan, scientific collaborator R. Tsaturyan).

Series of lectures on migration consisted of 20 parts were prepared, to be produced and put in the scientific-educational site www.boon.am. The lectures are dedicated to theories of migration, to contemporary problems and challenges of migration politics in Armenia and in the world (directed by PhD A. Poghosyan).

The application “Kochari, traditional group dance” elaborated at the Institute was included in the UNESCO non-material cultural heritage list (directed by scientific collaborator R. Tsaturyan).

All the series of books, theses of reports of published during 1974-2010 by the Institute (in general 23 492 pages) were digitalized.

900 units of finds having historical-cultural great values (objects made of bronze, iron, glass, bone, stone) were reconstructed and prepared for museumification.

Տնօրեն՝

Պ.Ս. Ավետիսյան

Տնօրենի տեղակալ՝

Գ.Գ. Սարգսյան